

plaats van hun en Mevr. Jacob t gehad, ongeveer te mogen doopen. Dit moment niet cijfer. In elk geëliening tekenend te menschen wege gevoelen om opvolgers te het terrein der

e Zending zulbeiders verliezen en daar wel in Ds J. S. Ballon, Ontario, Canada herderlijk uit ch in de stad zijden, een hartelienend.

rsstaf neerleggen, landsche Geref. i heel wat mochtolk, in Canada, men. We ontvinn. Ch. Aalders, nu 6 Juni een wel de Synode. ending werden te jaren twee en wel te Pater. Daar wordt medin of meer sociaalisatie-arbeid. Er en, die onder de verblijdde. Toch vrucht. Te Chi-gevoegd aan den elk gezin onderding. Dat is de s genoemd. Hoe rken?

zal 50 cents per Dat is eene kas te helpen in 't ommen. Het ver goede diensten in bestaan. Heeft

t, mogen we nog r dezels bezig is ding onzer Kerk w voor de aan den a.s. wink gereed te heb

er een deputaat ending. Sedert leider van haar d een „zendeling er, en onder zijn ng in dit werk r V.D.M. te be nds.

nzending be te gebruiken, we ls zendingsdirect Synode bewees, s te wezen.

ENRY BEETS 1939.

ERKEN

port inzake tucht

lat de kerk godde zonder te excom te leden der kerk egen hebben. Ook port „stellig deze en, die zich niet ten“, is nog geen tot in hun grijs lijven. Ook al ver naar, mogelijk tot arom Voetius niet doopleden, welke omen, hetzij doe n, gebeuren moet, ste bestond er in Alles deed belijde e afmanende toon n de geschiedenis voor. Voetius had r om er over te oorzaak van dit kan niet genoeg er Oud-Testamen rkelijke regering nd staat), welke was, zooals ik loofsel, uitvoerig beginselen kwam

men tot de idee van een volkskerk als bij Israël. Merkwaardig genoeg spreekt het besluit van 1578 ook van het Oud-Test. voorbeeld.

Zoolang de doopleden niet door openbaren afval den doop „het getuigenis des verbonds“ verwierpen, „zoo zullen de openbare en algemeene vermaningen gelijk de profeten tot het Israëlietische volk gebruikten, genoeg wezen“.

En al stond er in Numeri 9:13, dat een besneden die het Pascha niet hield, als hij dit had kunnen houden, uit Israël uitgeroeid moest worden, blijkbaar omdat hij het verbond Gods openbaar brak, zoo blijkt deze uitroeping in de praktijk gemeenlijk niet te zijn geschied. Men bleef een besneden, d.i. lid van het volksverbond, ook al dat men niet het Pascha vierde. Zoo hier, men bleef lid van de volkskerk al deed men geen openbare geloofsbelijdenis.

Ik wil dan ook den grond voor het „niet excommuniceren van doopleden, maar hen vervallen te verklaren van het lidmaatschap“ niet zoozeer in het besluit van 1578 zoeken, dan wel in dien term „incomplete“ leden. In hun kinderstaat, welke de officiële staat der doopleden in de kerk is. Ze zijn kerkelijk „onvolwassenen“.

Daar heeft m.i. het huidige rapport niet genoeg mee gerekend.

III. Een derde zaak, welke men bij het rapport van 1896 niet mag vergeten, is de volgende. Voetius wijst er op, dat het lidmaatschap der kerk een vrijwillig aangegane zaak is (libere inacta). Natuurlijk, anders waren we wel Roomsch. De kinderen des verbonds worden als lidmaten van Christus gedoopt. Ze komen door den Doop ook in het kerkelijk instituut. Maar door vrijwillig aangegane stipulatiën. Hun ouders treden voor hen op als hun „mond“. Zij beloven voor hun kinderen, dat deze zich zullen laten onderwijzen (dat ligt in de belofte der ouders om hun kinderen te onderwijzen, doen en helpen onderwijzen) en zij beloven als „mond“ van dat gedoopte kind, dat het dezen eenigen God, Vader, Zoon en H. Geest zal aanhangen, betrouwen en liefhebben, van ganscher harte, van ganscher ziele, van ganschen gemoede en met alle krachten, de wereld verlaten, de oude natuur dooden en in een godzalig leven wandelen. Zeker, dat is geen voorwaarde, maar een plicht, (zoo staat het in het Formulier „verplicht“), een eisch des verbonds. Als het kind daar niet toe komt, na lange onderwijzing, vermaning enz. en weigert zich verder te laten onderwijzen, en weigert de vermaningen ter harte te nemen, en weigert tot belijdenis des geloofs te komen, het verbond in te willigen — dan kan en moet tenslotte dat reden zijn om zulk een gedoopte van bondsbreuk te beschuldigen. En als een breker des verbonds, „een afvallige“ te beschouwen. De kerkeraad heeft ieder geval op zich zelf te beoordeelen. Maar niet-belijden kan een reden zijn ook bij overigen onbesproken, ja, meelovende doopleden tot het vonnis van onttrekken aan het verbond. Men kan zeggen, en het verwondert mij, dat het huidige rapport er niet op wijst, zij belijden toch eenigermate door hun meeleven, hun mee-opgaan. Maar als dat niet uit sleur of om bij-oorzaken voortkomt, maar uit liefde voor Christus en Zijn Woord, dan moet dit toch ook verder, zij het na lange onderwijzing, openbaar worden. Ik wil geen leeftijd noemen, maar het moet op later leeftijd één keer anders worden met zulk een volwassen niet-belijdend lid. Dat ligt ook in de vermaningen — terecht door het rapport voorgesteld — zelve opgesloten. Men kan niet eindeloos blijven vermanen, het vermaan doelt op een beslissing, een hooren en volgen. Dat moet ook aangezegd worden. Aangezegd moet worden waar het niet-hooren en niet volgen op uitloopt. In het advies van het rapport had op p. 59, waar het rapport handelt over „veelszins meelovende volwassenen“, moeten uitkomen, dat dit niet-belijden op zichzelf buiten het verbond kan doen plaats. B.v. door invoering in hun zin de volgende door mij gespatieerde woorden: „tot verdere tuchtmaatregelen moet de kerkeraad niet te spoedig overgaan“, alleen „als op den duur mocht blijken, dat niet zoozeer schuchterheid, gebrekkig inzicht, gemoedsbezwaren, maar beslist ongehoor, dat ook kan blijken uiteen onverschillig blijven onder de vermaningen en een hardnekkig weigeren zich te laten onderwijzen en dus van een opzettelijk niet willen belijden, oorzaak is van het niet komen tot de openlijke aanvaarding van den Heiligen Doop en tot de viering van het H. Avondmaal“.

IV. Het huidige rapport erkent de vrijwilligheid van het zijn bij de kerk ook van doopleden door te erkennen, dat zulk een dooplid zich aan de gemeenschap der kerk kan onttrekken (p. 59). Maar als een volwassen dooplid nu de wereld ingaat, wat doet zulk een dooplid dan anders dan zich met de daad onttrekken? En, helaas, dat zullen de meeste gevallen zijn. Dan de censuur en excommunicatie toepassen waarvoor het huidige rapport formuleert opstelde? (p. 58). Van dit geval (de wereld kiezen met de daad) spreekt het rapport niet. Alleen als zulk een dooplid te kennen geeft mondeling of schriftelijk met de kerk te breken. Maar heeft een die dat niet te kennen geeft met de daad niet getoond, waarbij in den regel ook het woord gevoegd wordt? Dus alle gevallen waarin naar het rapport-Rutgers-Bavinck niet ge-excommuniceerd wordt, maar men zich zelfven buiten het verbond sluit. En waarin de kerk dit feit met smart erkennen moet.

Maar hoe de excommunicatie toegepast op iemand in den kinderstaat? Op iemand, die zich in dien kinderstaat onttrekt? Die in dien kinderstaat als een nog niet verantwoordelijk persoon door de kerk beschouwd wordt? Het „bedanken“ voor zijn lidmaatschap — zich schriftelijk of mondeling onttrekken — zou het huidige rapport wel willen aanvaarden? Maar wat heeft zulk een vraag van een „kind“, of nog-niet-verantwoordelijk persoon, voor waarde? Daarmee erkent men zijn verantwoordelijkheidspositie in de kerk, die het niet heeft.

Wat kan men na alles anders doen dan zich bij de feiten neerleggen — met droefenis en smart — en verklaren, dat het dooplid weigert zich onder den eisch des verbonds te buigen en dies na lang vermaan van de gemeente — en dies uit Gods Koninkrijk — uitgesloten

moest worden. Dat zeer zeker ook een tuchtmaatregel is. Maar naar den aard van den kinderstaat dezer „onvolwassenen“.

Blijft alleen het geval van een dooplid, dat zich misgaat en tot berouw komt. Men mag de positie van doopleden niet gelijk maken aan die van belijdende leden. M.i. doet het rapport dit wel wat in de voorgestelde tuchtregeling. En ten eenenmale verwerpelijk acht het, dat zulk een dooplid na berouw weer als dooplid in de gemeente, of in de goede verhouding met de gemeente, opgenomen wordt, als in het huidige rapport geschiedt. Daar wordt voorgesteld, dat aan de gemeente zal worden meegedeeld:

„Aan de gemeente wordt met ootmoedigen dank aan den Hoorder der gebeden, bekend gemaakt, dat het incomplete dooplid N. N., van wiens (wier) zonde de kerkeraad (datum) in een openbare vermaning melding heeft gemaakt, van de dwaling zijns (haars) wegs is teruggekeerd.“ (p. 58.)

Hier wordt nu ten volle gedaan wat ik in den aanvang in het huidige rapport mispree. Hier wordt aan volwassen doopleden een eigen status in het kerkelijk leven gegeven. Zulk een afgedwaald of zich misgrepen hebbend dooplid keert alleen als belijdend lid terug. Als zulk een dooplid zijn zonde inziet, berouw heeft, vergeving in Christus zoekt en vond en voortaan van harte begeert tegen alle zonden te strijden — dan is dat een belijdend lid. En niets minder dan dat kan zulk een dooplid voor den kerkeraad verklaren en met niets minder dan dat mag het door den kerkeraad weer als verzoend aangenomen worden. Dit stuk van het huidige rapport is gewis verwerpelijk en wijst m.i. aan de strekking van dit rapport.

Het moet ook een volwassen meelevend dooplid door gedurige vermaning duidelijk gemaakt zijn, dat „niet-doen“ ook een daad is, een geweldige daad, een daad, welke ons buiten het koninkrijk Gods sluiten kan. Dat men door zijn niet-belijden de hand der genade afwijst. Het rapport spreekt dan ook wel terecht van vermaningen. Maar, dan moet het toch ook verder komen. Wie a zegt in zijn vermaningen, moet ook b zeggen. Als men weigert zich te laten onderwijzen, koud en onaandoenlijk onder de vermaningen blijft — dan kan trots al het „meeleven“ en de onbesprokenheid van wandel blijken, dat er een zekere eigenzinnigheid of betweterij in het hart regeert. Merkwaardig is het, dat sedert de Chr. Geref. Kerk in Amerika met kracht het doopledenvraagstuk aanvatte en aan de doopleden (m.i. volkomen terecht) den doop hunner kinderen ontzegde, in weinige jaren heel dat doopleden-stelsel verdwenen was. Ook bij diegenen, die uit het Noorden van ons land kwamen. Het is mij menigmaal opgevallen hoe hij in Nederland bezwaarden over dit of dat — als zulke bezwaarden in Amerika kwamen en men zag, dat men er geen opgeld mee deed, spoedig de bezwaren verdwenen. Er kan ook een troetelen van de bezwaren zijn, ja, er vroom mee willen schijnen. De echte schuchteren niet te na gesproken.

En men vergeet niet, dat de daad van afsnijding, of vervallen verklaring van het lidmaatschap van de gemeente van Christus en dus van het Rijk Gods, ook een daad is tot behoud van den lang vermaande.

Ik heb steeds geadviseerd tegen spoedig vervallen verklaren van zijn lidmaatschap van elk „meelevend“ onbesproken dooplid. Maar het lijkt mij toe, dat het huidige rapport een stap terug is op den goeden weg. Ook dat de beginselen waarvan het rapport-Rutgers-Bavinck uitging, gezonder waren. Dat rapport bracht ons het „doopleden-stelsel“ uit. Dit brengt er ons weer in.

Het lag niet in mijne bedoeling over deze dingen te debatteeren. Ik wilde alleen maar mijn gevoelen voor de a.s. synode meedeelen. En ter overweging aanbieden.

J. VAN LONKHUYZEN.

Nogmaals: moeilijkheden van groote kerken.

Verleden week citeerden we ds Oussoren van Middelburg voor wat betreft een gedeelte van diens opmerkingen, rakende de moeilijkheden der groote-stads-gemeenten; moeilijkheden met name voor de uitbreiding van het aantal der predikantsplaatsen. Ds Meima reageert hierop in de „Geldersche Kerkbode“ en licht zijn bedoeling nog nader toe. Hij zegt o.m.:

Zoo werd ik b.v. uit Kampen erop opmerkzaam gemaakt, dat men aldaar niet bezig is met uitbreiding van het predikantal, maar met de vervulling van de huidige vacature. Zoo zouden er wellicht nog meer oneffenheden in mijn artikel zijn aan te wijzen. Maar dit toegegeven, blijf ik er bij, dat de meeste kerken er niet aan denken het predikantal uit te breiden. Dat wil niet zeggen, dat men het niet onder oogen heeft gezien. Dat is heel iets anders. Een concreet voorbeeld. Bij de Kerk van Middelburg kwam een verzoek, van het Zendingsterrein, om een tweeden missionaris. De Kerkeraad van Middelburg heeft deze mogelijkheid onder oogen gezien. Is evenwel tot de conclusie gekomen, dat het onmogelijk is. Zeeland staat inderdaad met de Zendingstijdgen vooraan. Mag ik nu niet zeggen, dat Middelburg er niet aan denkt, een tweede missionaris naar Indië te zenden?

En nit het artikel van Ds A. H. Oussoren blijkt tevens, dat Middelburg er ook niet aan denkt, om een derden predikant te beroepen.

Overigens verblijdt ook ds Meima zich er over dat men, wat de hoofdzak betreft, het volkomen eens is.

Als een zuster weigert.

Het Kerkblad van A'dam-W. citeert, van de hand van B., een stukje uit het orgaan: „De Chr. ambtenaar“. Het luidt als volgt:

Het vorig jaar bereikte ons bestuur een klacht van een verpleegster, werkzaam in het W.G., die om principiële redenen weigerde den nooddoop te verrichten en daarom ontslagen werd. Ons bestuur heeft deze zaak bij burg. en weth. aanhangig gemaakt, en ontving, gedagteekend 17 Juni 1939 — dus ruim 1 jaar later — het volgende schrijven van den wethouder voor de openbare gezondheid en het ziekenhuiswezen, dat wij, gezien de belangrijkheid, geheel opnemen: „Naar aanleiding van Uw schrijven d.d. 3 Juni 1938, no. 183/N., waarin U een principiële beslissing van burgemeester en wethouders verzoekt met betrekking tot het verrichten van den nooddoop door protestantsch-christelijke verplegenden, die daartegen principiële bezwaren hebben, bericht ik U, dat het college met mij van meening is, dat met de conscientiebezwaren van de verplegenden in dezen rekening dient te worden gehouden, zoodat van een protestantsch-christelijke verpleegster, indien deze daartegen om principiële redenen bezwaar heeft niet mag worden geëischt, dat zij den nooddoop verricht.“

Ds Y. van der Zee voegt hier deze opmerking aan toe:

We zijn B. en W. van Amsterdam dankbaar voor de genomen beslissing. Jammer, dat die nu eerst is losgekomen nadat bedoelde zuster reeds langer dan een jaar was ontslagen. Zal ze gerehabiliteerd worden? Zal haar gelegenheid worden gegeven terug te komen? Vermoedelijk weten we wie het geldt en we weten ook wat dit dat meisje heeft gekost aan strijd en overwinning, aan tegenkanting en tegenwerking. De desbetreffende autoriteiten in het W.G. mogen hiervoor wel eens danig op hun nummer gezet worden. Dat alles kon gebeuren in een vrij land, in een neutrale inrichting, dat pogen om iemands geweten te verkrachten en om des broods wille iets te laten doen in strijd met zijn belijdenis. Het is wel erg!

Laten we hopen, dat het nu uit is; niet alleen met het ontslag geven, maar ook met tegenkanting en dankbaar zijn, dat we in Amsterdam een Geref. Ziekenhuis hebben.

Er is geen woord fransch bij; en dat is ook maar goed, want dit goede woord moet maar in rond hollandsch worden doorgegeven.

Hoe ds Van Helsdingen de kerkplitsing bedoelt.

We wezen hierboven op de moeilijkheden der groote-stads-kerken in verband met het artikel van ds Meima. Ook ds Van Helsdingen heeft zijn aandacht er aan gegeven. Onze lezers zullen zich herinneren dat hij destijds in ons blad uitvoerig over kerkplitsing gehandeld heeft. Thans licht hij in „Geref. Kb. Hoeksche Waard en IJsselmonde“ zijn opinie nog aldus toe:

Wij kunnen niet anders zien, dan dat Kerkplitsing de eenige weg is om tot vermeerdering der predikantsplaatsen en tot betere bearbeiding der gemeente te komen. Kerkplitsing, maar dan zoo, dat de eenheid van 't groote dorp of de groote stad met zijn arme en rijke wijken behouden blijft, n.l. doordat men komt tot vorming van een „gecombineerde Kerk“. Zooals ik er zelf een heb geëind. Twee Kerken met twee kerkeraaden en één kerk en één dominee.

Laten de groote dorpskerken (of kleine stadskerken) met een dominee ermee beginnen. De dominee wordt dan dominee van de eene Kerk en consulent van de andere. De dominee kan dan elke week vergaderen met de halve Kerkeraad van voorheen en toch volkomen geldige besluiten nemen voor die helft van de vorige gemeente, die nu een zelfstandige gemeente is geworden. 't Aantal Ouderlingen en Diaconen kan al vast vermeerderd, dus meerdere bezetting. Geestelijk zijn 't dan reeds zelfstandige gemeenten, maar stoffelijk vormen ze een eenheid, met gedeeltelijke zelfstandigheid, zoo, dat 't bestaan der kerken niet in gevaar komt. Zoo is kerkplitsing geen waagstuk, wel een geloofstuk, gelijk we schreven in onze brochure (Oosterbaan en Le Cointre). Een oplossing dus, die o.i. niet onmogelijk is en niet met 't kerkrecht in strijd. Dan kan men in de vacante kerk een jong predikant heroepen (maar geen beginnend) tegen een lager tractement, echter met die bepaling, dat zijn inkomen successievelijk verhoogd zal worden, zoo, dat 't na zooveel dienstjaren in overeenstemming zal zijn met dat van zijn ouderen collega, een gezond beginsel.

Een oecumenische synode.

Dr Van Es geeft in „Geref. Kerkblad Leeuwarden“ onderstaand bericht door:

Een oecumenische Synode.

In de Vereenigde Staten van Amerika werd te Grand Rapids de generale synode der Christelijke Gereformeerde kerk met een toespraak door Ds I. van Dellen geopend. In dit openingswoord zal de volgende passage algemeene Nederlandsche belangstelling trekken:

„Wij verblijden er ons in“, aldus Ds van Dellen namens de generale synode, „dat dezen zomer twee afgevaardigden van onze kerk zullen vergaderen met vertegenwoordigers van de Gereformeerde kerk in Zuid-Afrika, en van de Gereformeerde kerken in Nederland, om plannen te ontwerpen voor het houden van een oecumenische synode van Gereformeerde kerken over heel de wereld. Neen, we willen niet nauw zijn in onze ingewanden, doch we strekken onze handen uit om al die kerken en geloovigen saam te brengen, die met ons éénzelfde Gereformeerde waarheid liefhebben. Laat ons elkaars handen sterken, terwijl we de oorlogen des Heeren voeren.“

Dr Van Es voegt hier aan toe:

En wat zal het gezag zijn van dit concilie? Ook van een „hogere“ vergadering. „Boven“ de generale synode.

Misschien heeft de Van Dellen zich wat kort uitgedrukt. We zullen dat maar hopen. Maar anders zou men zeggen dat het er veel van weg heeft alsof hier door hem wordt voortgesponnen op mededeelingen die er op wijzen, dat althans ten aanzien van de Gereformeerde Kerken in Nederland het recept gevolgd is van: „met u, over u, zonder u”. We zullen maar eens afwachten of en tot er meer licht komt.

Avondstiltten.

Misschien krachtens nawerking van de Buchman-beweging worden blijkbaar in Amsterdam „avondstiltten” gehouden. Daarover schrijft X. in het orgaan van de „Geref. Kerken in H. V.”:

Het is met een gevoel van groote dankbaarheid, dat wij er ons toe zetten U in het kort verslag te doen van de door ons gehouden Avondstiltten, waarover op deze plaats reeds een enkele mededeeling is gedaan. Groote dankbaarheid inderdaad, want wie had kunnen denken, dat deze avonden zó druk bezocht zouden worden? Het was in één woord ongelooflijk! Wij konden het sommige avonden bijna niet meer aan! We mochten dan al tientallen krukjes er bij sleepen, eenige groote banken requireeren en een hoeveelheid stoelen nog daarenboven leenen — toch moesten sommigen zich met een staanplaats behelpen! Er is op deze zes Donderdagavonden kort gesproken, veel gemusiceerd en veel gezongen. Wat hebben onze organisten, de heeren Egbert Vos en Chr. P. van Westering, zich geweerd! We hebben daarnaast genoten van viool- en violoncel-soli en ook van heel mooien solozang.

De eerste avond werd geleid door onzen eigen pastor, vervolgens deden dit respectievelijk de predikanten: Van der Voet, Ned. Herv.; Duyvendak, Ev. Luth.; pastoor Nieuwenhuysen (Oud-Kath.); De de Beus, Ned. Herv. en tot slot weer De van Deth.

Deze laatste Avondstiltte vooral is wel zeer bijzonder geslaagd. Onze dominee sprak naar aanleiding van het woord van Blumhardt: Gij menschen zijt van God. Elk der bezoekers vond op zijn (haar) plaats het laatste nummer van „De Helpende Hand”. De „twee minuten stilte”, die bij iederen avond op het programma voorkwamen, maakten werkelijk indruk op elk der aanwezigen. Er was wel steeds een groot quantum kerkelijk publiek, terwijl het juist voor buitenkerkelijken bedoeld was. Gelukkig was deze categorie echter ook wel vertegenwoordigd, waarvoor we heel dankbaar zijn.

Wij kunnen het niet helpen dat we ons er toch niet in vinden kunnen. We zien in al dat verlangen naar de stilte met gelijktijdige achteruitstelling van de klare profetie van het Woord (zie maar naar de sprekerslijst in haar bonte kleuren) een terugvallen naar de mystiek, althans een loslaten van datgene wat de mystiek prijsgeven moest, ook theoretisch, om te komen van het woord naar de stilte, en dan zoo naar de „beleving” der overtuiging, dat men in menschenwoorden Gods Woord niet vinden kan. Welke menschenwoorden? Van drukke dominees b.v.? Van disputeerende theologen? Ja zeker, ook van die. Maar eveneens van een boek, dat als Gods Woord zou worden aangedien.

Calvinistische volksuniversiteit.

Men is te Enschedé bezig met een calvinistische volksuniversiteit. Zonder den m.i. al te franien naam van deze instellingen te willen propageeren geef ik toch met belangstelling door wat ik lees in „Enschedésche Kerkbode”:

Een vraag, die vaak gesteld is, luidt waarom nu letterlijk alles in de calvinistische sfeer moet getrokken worden. Zoo is er bijv. in Enschedé reeds jaren een volksuniversiteit, die eerder versterking van kracht behoeft dan dat ze gebaat zou zijn met een calvinistische concurrentie. Op alle gebied zijn er de christelijke verenigingen en corporaties. Moet de splijtzwaam al maar blijven voortwerken tot de laatste aanrakingspunten op breede basis verdwenen zijn? En dat juist in dezen tijd, waarin gestreefd wordt naar geestelijke en morele herbewapening van heel ons Nederlandsche volk!

Laat ik beginnen met op te merken, dat ik die geestelijke en morele herbewapening zooals deze praktisch wordt beoefend niet al te hoog in de rekening heb.

Ik zie de ware herbewapening van ons volk niet in de verbreiding van het beginselen-front, maar in de beginselen-isolatie binnen de sfeer van het strak Calvinisme. Wat dus ook zeggen wil: in den terugkeer naar de wet en de getuigenis, zonder welke we geen dageraad zien zullen!

Als de ware Christus-belijders hun leven eens wat meer inrichten naar het Woord Gods en in de leer zich steeds onder de Woordcontrole stellen, dan is daarvan meer te wachten voor de toekomst van ons volk, dan van allerlei organisaties, die zich toespitsen op alles wat het uiterlijk welvaren van ons volk betreft. In de vrees Gods ligt groote loon! De vrees des Heeren wordt in de Schrift niet tevergeefs genoemd het beginsel van alle wijsheid. En daarin school de kracht der voorgelachten waardoor ons volk tot bloei is gebracht.

Splinter en balk.

De P. van Dijk citeert via „Opbouw” een feuilleton van Jan Poortenaar in de „N. R. C.” Deze had opgemerkt:

Het oog, zoo vernam Poortenaar van een Arabier, is bij den Oosterling de vijver naast zijn huis, die schoon moet zijn, want hij put er ook zijn drinkwater uit. Een splinter in den vijver van onzen buurman te zoeken, loont echter de moeite niet, vooral niet, als er mogelijk in onzen eigen vijver een balk ligt. Werp eerst den balk uit uw eigen vijver, het oog van uw eigen erf, en dan zult gij bezien, want dat eischt groote nauwlettendheid, om den splinter uit den vijver van uw broeder uit te doen.

De van Dijk voegt hieraan toe:

Dat de Arabier den vijver of de bron op zijn erf met hetzelfde woord noemt als hij voor zijn oog gebruikt, gelooven we gaarne. De Joden in vroeger en later dagen deden dat ook.

Maar dat het Grieksche Nieuwe Testament, geschreven door menschen, die deze twee vertalingen van het ééne woord uit den aard der zaak zeer goed kenden, juist niet het woord bron of vijver kozen, maar „oog”, wekt voor het minst twijfel of Jan Poortenaar een uitlegging van dezen tekst heeft geboden, die door de nieuwste schrijvers over de Bergrede — althans voor zoover ik kon nagaan — niet eens wordt genoemd.

Ik ben geen exegeet, doch merk alleen op dat de opvatting van Poortenaar me wel eens vaker onder oogen gekomen is.

Hoedemakerianen en Christelijke actie.

Onlangs is dr Hoedemaker herdacht. Het feit geeft aanleiding tot nieuwe beschouwingen over zijn betekenis. Zoo wordt ook in het hervormde weekblad „De Gereformeerde Kerk” wederom over hem geschreven. We lezen onder meer:

Men sanctionneert den neutralen staat, aanvaardt het onrecht der Kerk aangedaan zonder protest; door een tijdelijk succes verblind, juicht men, dat deze toestand nog zoo kwaad niet is en dat wij vrijheid van godsdienst enz. hebben en in onze rechten niet om des geloofs wil bekort worden.

Maar men vergeet, dat er een hooger recht is dan dat van het Christelijke volksdeel, n.l. het recht Gods, en het is Dr Hoedemaker die steeds voor dit recht opkwam en voortdurend een felle critiek geëefend heeft op die actie van Dr Kuiper, die slechts in schijn, niet wezenlijk anti-thetisch was. Hoedemaker heeft met alle macht het Christelijke masker willen afwerpen van deze in wezen op het standpunt der revolutionaire neutraliteit staande zgn. Christelijke actie. — Uit het bovenstaande volgt, dat het wel mogelijk is, dat volgelingen van Dr Hoedemaker in bijzondere gevallen in een bijzondere Christelijke actie hun plicht zien en zich daaraan geven.

Zij doen dan echter hetzelfde werk volkomen anders dan de volgelingen van Dr A. Kuiper; ze doen het zoo geheel anders, dat ze zich juist in een samenwerking steeds wat onwennig zullen gevoelen; en dit gevoel van onbehagelijkheid neemt toe, naarmate de geest van anti-these en verbijzondering als stelsel in zulk een gemengde Christelijke actie de overhand verkrijgt.

Dit kan zoo sterk worden, dat men een uitweg zoekt in een bijzondere Hervormde actie — of in het meedoen aan een algemeene neutrale actie.

In geen van beide gevallen wordt dan echter een bevredigende oplossing gevonden. Men blijft immers op revolutionairen, neutralen bodem staan — en bovendien is een Hervormde actie toch ook anti-thetisch op Kuiperiaansche manier en houdt zij ook in een ongewilde verbijzondering.

Wie dit inzicht kan verstaan, dat Hoedemaker als het op actie-voeren aankwam steeds weer als 'ware met lamheid geslagen werd. Heel klaar en scherp zag hij (men denke aan zijn uittreden uit de Confessioneele Vereniging) dat elke actie het beginsel in de knel moet brengen. De eenige uitweg is, dat men z'n actie baseert op de belijdenis. En wie dat vol-ernstig doet, komt tot het inzicht dat reorganisatie der Hervormde kerk de sleutel der positie is. Geen enkele andere actie, op welk terrein ook, is zoo voluit actie tegen het neutrale staatsbeginsel, als de actie voor het herstel der Vaderlandsche Kerk.

Zijn actie baseeren op de belijdenis. Hoe is het mogelijk dat men zulke dingen volhoudt in de tegenwoordigheid van prof. Haitjema? M.i. is deze het levende bewijs van de onjuistheid der hier gestelde dilemma's. Niet elke actie brengt het beginsel in de knel, maar die actie welke het beginsel tegelijk met de belijdenis heeft prijsgegeven. Prof. Haitjema wil de leuze van Hoedemaker handhaven, volgt echter diens voorbeeld van uittreding uit de confessioneele vereniging niet, brengt door zijn van de confessie afwijkende theologische meeningen deze vereniging zelf in een moeilijke parket, zoodat ze tenslotte niet meer weet wat nu Hoedemakeriaansch vleesch of wat anti-Kuiperiaansch visch bij haar is.

K. S.

Gij kunt niet . . .

oordeelen over het wezen en den achtergrond der kerkelijke vraagstukken van onzen tijd, wanneer gij geen kennis hebt genomen van het pas verschenen boek van den Heer A. JANSE:

Rondom de Reformatie

Dit boek gaat diep op het hart der dingen in, laat het verband tusschen heden en verleden zien en licht U op begrijpelijke, bezonnen en objectieve wijze voor aangaande de dingen, die gij als medelevend lid der Kerk weten moet.

Doe als zoovelen en bestel nog heden dit hoogst belangrijke werk!

De prijs kan U geen bezwaar zijn, daar deze laag gesteld is om het boek onder het bereik van geheel ons volk te brengen.

Gebonden in sterke, sober gehouden band, kost dit boek van 172 pag. royaal gedrukt, slechts f2,— (ingenaaid f1.50).

Bestel het bij Uw boekhandel of rechtstreeks bij de Uitgevers per giro 36000

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — GOES

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Ooltgensplaat: Cand. H. A. L. v. d. Linden te Amsterdam en Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam-Oost.

Beroepen te:

Mussel: Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam-Kralingen. Ooltgensplaat (Z.-H.): Cand. H. A. L. v. d. Linden te Amsterdam.

Aangenomen naar:

Rotterdam-Charlois (vac. D. Hogenbirk): Dr H. N. Ridderbos te Eefde-Gorssel.

Bedankt voor:

Mussel, als hulppred.: Cand. W. Vreugdenhil te Rotterdam.

Intrede te:

's-Hertogenbosch: H. Veltman. Tekst: Matth. 24:14.

Afscheid van:

Klundert: F. Guillaume. Tekst: Openb. 3:7 en 10-14.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND”.

Beroepen te:

Oosterend (Texel): J. Diepersloot te Leeuwarden.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Dokkum en te Rijnsburg: Cand. R. Sloistra te Drachten. Gouda en te Zwaagwesteinde: Cand. D. Biesma te Groningen. Papendrecht: Cand. M. v. d. Vlis te Gouda.

Bedankt voor:

Gorinchem: C. Smits te Sliedrecht.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Paterson (N.-Amerika): J. v. d. Berg te Krabbendijk. Westzaan: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

Bedankt voor:

Dirksland: A. van Stuyvenberg te Benthuisen.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Beets-Oudendijk: H. J. Witloof Jr. te Norg. Gouda: P. P. J. Monster te Aalburg en Heesbeen. Otterloo: W. L. Mulder te Veenendaal.

Aangenomen naar:

Brielle: J. v. Noort te Noordwijkerhout. Groningen (vac. A. de Visser): Dr H. van Oyen te Breda. Hoornsterzwaag: B. E. van Buuren, evang.-pred. te Drachten. Idaard: J. C. A. Nijenhuis Ockhuysen te Sappemeer. Wamel en Dreumel: Cand. P. J. Pennings, hulppred. te Roermond. Westmaas: Cand. Joh. Godthelp te Alphen a. d. Rijn.

Bedankt voor:

Aalten (toez., vac. H. J. Drost): H. A. Visser te Angerlo. Boertange: J. C. A. Nijenhuis Ockhuysen te Sappemeer. Workum: B. E. van Buuren, evang.-predikant te Drachten.

Intrede te:

Nieuwpoort: Cand. A. P. Plomp. Tekst: Ex. 33:15. Varsseveld: J. J. H. Visch. Tekst: „Uw Koninkrijk kome”. IJmuiden: L. Lagerwey. Tekst: Rom. 10:17.

„Pro Rege” Boekencommissie.

Secretariaat: Zaanenlaan 102, Haarlem.

Aan de Vrienden van onze Militairen.

„Paraat te zijn” is één van de hooge eischen, die men aan ons leger mag stellen. En daarom zijn er zoo veel militairen, die, aan de huiselijke sfeer onttrokken, vaak op eenzame plaatsen hun taak hebben te volvoeren, nu reeds eenige weken lang. Voor alle dingen moet men gereed zijn, wanneer een vijand, van welke zijde ook, onze grenzen zou willen overschrijden.

Er zijn méér vijanden, die het op onze militairen hebben voorzien. Daar hebt ge den vijand „Verveling”. Op welke wijze moeten onze soldaten hun vrijen tijd besteden? Er zijn vele middelen om hun verpoizing te schenken, maar — niet alle kunnen tot deugdelijke en opbouwende worden gerekend. Een voortreffelijke manier om hen te helpen is het verschaffen van goede lectuur.

Tegen dezen vijand was ook de Nationale Vereniging „Pro Rege” gaarne paraat. Dat is niet alleen maar wensch, dat is cisch. En daarin, lezer, moogt gij helpen.

Op een eerste verzoek ontvingen wij veel, en daarvoor zijn wij zeer dankbaar. Maar veel en meer is noodig! Alleen om te voldoen aan de verzoeken van de afdelingen van „Pro Rege”, die in garnizoensplaatsen haar opbouwende werk mede met behulp van geschikte bibliotheken gaarne voortzetten en zoo mogelijk uitbreiden. Daarnaast zou onze Commissie gaarne overwegen de mogelijkheid, om ook aan andere belangstellenden de behulpzame hand te bieden. Onze kracht is echter klein. Tenzij — tenzij de vele vrienden van onze militairen mee willen werken. Daarom vragen wij — en omdat het voor de verdere van ons Vaderland gaat, met volle vrijmoedigheid — of ge nog eens wilt zien, hoe ge ons kunt helpen. Boeken, tijdschriften, eventueel ook financiële bijdragen (postrekening No. 2096, Nationale Vereniging „Pro Rege”, 's-Gravenhage) voor onze boeken ontvangen wij gaarne.

Kan het nog vóór Uw vakantie? En anders — maakt u wel even een notitie voor de maand September, opdat van uitstel geen afstel kome?

U behoefte de boeken niet franco te zenden. Mogen wij uw zending dan tegemoet zien? Gaarne worden ze ontvangen door de secretarissen onzer afdelingen, door den voorzitter van „Pro Rege”, den Wel Ed. gestrengen heer B. Geleynse te Achterveld (U.) of door ondergeteekenden.

T. K. ROOSJEN, Bloemendaal, voorzitter.
J. P. A. STROES, Zaanenlaan 102, Haarlem, secretaris.

Mede-
Rotter-
Dam, I-
Ds J.
Koole,
Schren-
Rotter-
kamp,
Gronin-
Dr H.

Alle stu-
Prof. D.

INHOUD: E-
rijks der a-
laatste gesa-
verbond Go-
waarden ove-
rias Ursin-
gebed. — E-
bibliotheek.
synode in z-
dom en Es-
Bijlage: H.

„Het Konin-

De ver-
vraagstuk.
belangstell-
de praktij-
zen van o-
voldoende
Echter he-
land. Wat
voortdure-
brochure:
kring 2, g-
probleem,
likelen in
het bewijs

Op dit p-
testantsch-
maar ook
lantsch-ch-
ker bij hel-
dat 't over
beteekenis

Het is i-
probleem
terrein ver-
de zaak n-
ons stand-
art. 36, h-
gewijzigd
er zullen

dat na de
zonder m-
het stand
bepaald.
die, naar
redactiewi-
het vraag-
nog kunn-
referaat o-
Algemeen-

Dan —
stuk is v-
zijn er ni-
we de op-

1) We he-
te conclusie
keien steeds
ons blad al-
één reform-
komen. —

2) Dr J.
grondgedac-
Franecker. 1

3) Men z-

4) S. J. F.
gemeene G-
van N. D. J.